
had Kraaijvanger de commissaris tot de poort van de kloostertuin gebracht; hij had toen het klooster kunnen verlaten, maar dat niet gedaan.

Nadat Hoogvliet mondeling verslag had uitgebracht aan zijn oom, reisde hij via Hemmen – waar hij kennelijk zijn bevindingen nog eens wilde toetsen aan die van Dijkmans – terug naar zijn standplaats Zutphen. Op 31 januari stelde hij daar een proces-verbaal op. Volgens hem was Kraaijvanger ‘een zeer goedaardig man’, ‘maar zwak en voor bedreiging te gevoelig’. Over diens huidige situatie luidde zijn conclusie: dat de pater weliswaar ‘volkomen vrij’ was, ‘maar dat hij zoodanig door ... nederdrukkende gesprekken wordt beheerscht, dat hij niet dan hoogst moeyelijk ooit uit handen der geestelijken zal geraken, hoedanige handelwijze hem commissaris, in zijnen exeptionelen toestand, voorkomt een zedelijken moord te wezen, daar hij nu reeds eenige teekenen van geestverwarring heeft meenen op te merken en het misschien daarop wordt toegelegd’.

In de nota waarmee Alstorphius Grevelink op 3 februari 1857 Hoogvliets proces-verbaal aan Van der Bruggen toezond, vestigde ‘s lands hoogste politiefunctionaris de aandacht van de minister vooral op het slot van het stuk: ‘daar het een bewijs levert van den allerongelukkigsten toestand waarin vele[n] door kloosterdwang *zelfs in het middenpunt van Holland* worden gebragt, na afstand van hunne bezittingen te hebben gedaan; maar ook ... een bewijs levert van de weinige bekendheid met hetgeen in die kloosters omgaat en van de overgroote moeyelijkheid daarmede bekend te worden’. Hij stelde zijn minister daarom voor met nieuwe wetgeving op de kloosters te komen, ‘waarvan de voorname strekking deze is, dat vanwege de Rijkspolitie een toezigt op al die gestichten worde uitgeoefend in het belang van zekerheid van persoon en van goed, van gezondheid, en ook in dat van onderwijs’.

Nu het duidelijk was dat er in het geval van Kraaijvanger geen sprake was van een misdrijf – dezelfde conclusie had d’Aulnis in juni 1855 ook al getrokken –, achtte Van der Bruggen kennelijk verdere actie overbodig. Hij ging niet in op het voorstel van zijn hoofdinspecteur en liet alle betreffende stukken opbergen in het Geheim archief.

Verlost van roomse boeien

Ruim vijf jaar na dato dook Kraaijvangers naam opnieuw op in protestantse kring. Dat gebeurde tijdens de hoofdbestuursvergadering van de Evangelische Maatschappij van 9 september 1862. P. Hofstede de Groot vertelde daar van een brief die hij had ontvangen van een gewezen franciscaner monnik, H.J. Gillet, die hulp zocht bij het vinden van een maatschappelijke betrekking. A.H.